

Bijlage 1

Moties

In deze bijlage wil ik ingaan op de volgende moties.

1. Motie Von Martels en Van Eijs 28 089, nr. 78 verzoekt de regering, een analyse te maken bij welke beperkte groep van gevallen (situaties of omstandigheden) dit risico het grootste is, en inzichtelijk te maken met welke instrumenten voorkomen kan worden dat de belastingbetaler voor eventuele saneringskosten opdraait, bijvoorbeeld via een financiële zekerheidsstelling; verzoekt de regering tevens, daarbij mogelijke gevolgen van deze instrumenten in beeld te brengen voor de bedrijven, de veiligheid en het toezicht en de handhaving.
2. Motie Ziengs 28 089, nr. 86 verzoekt de regering, de effectiviteit van het toezicht en handhaving op Brzo-bedrijven onder de loep te nemen en zo nodig voorstellen voor verbetering te doen; verzoekt de regering, daarbij tevens in beeld te brengen welke internationale voorbeelden er zijn van verzekering tegen milieuschade door bedrijven, al dan niet via fondsvorming.
3. Motie Van Eijs 29 862, nr. 47 verzoekt de regering, te inventariseren hoe informatie en expertise zo efficiënt mogelijk gedeeld kan worden tussen bevoegde gezagen en hoe eventuele kennislacunes aangevuld kunnen worden.
4. Motie Wassenberg 28 089, nr. 79 "verzoekt de regering, te onderzoeken of en, zo ja, hoe de kosten van deze onderzoeken op de vervuilende bedrijven verhaald kunnen worden."

De moties Von Martels c.s. en Ziengs gaan (deels) over financiële zekerheidsstelling.

- Ad 1. De motie Von Martels c.s. vraagt om een analyse van de gevallen waarvoor het risico het grootst is dat de overheid voor hoge kosten komt te staan voor milieusanering in geval van faillissement en om inzichtelijk te maken met welke instrumenten voorkomen kan worden dat de belastingbetaler voor eventuele saneringskosten opdraait, bijvoorbeeld via een financiële zekerheidsstelling. Ik ben in overleg getreden met de Provincies om in beeld te brengen bij welke bedrijven dergelijke risico's het meeste spelen. Er zijn signalen vanuit de praktijk van omgevingsdiensten dat problemen zich vooral voordoen bij afvalverwerking en co-vergisting. Na overleg met het Interprovinciaal Overleg (IPO) is het initiatief genomen voor een zogenaamde quick scan naar het aantal en type gevallen van milieusaneringskosten om deze analyse nader te onderbouwen. Op basis van de resultaten van de quick scan zal ik overleggen met de bestuurlijke koepels en vertegenwoordigers van de betrokken branches over welke voorzieningen of instrumenten, zoals bijvoorbeeld een financiële zekerheidsstelling, nodig zijn om kosten van milieusaneringen niet voor rekening van de belastingbetaler te laten komen en vervolgens de Kamer informeren over hoe aan het verzoek invulling kan worden gegeven. Begin volgend jaar zal ik de Kamer over de uitkomsten van de quick scan berichten.
- Ad 2. De motie Ziengs bestaat uit twee verzoeken. In aanvulling op bovenstaande kan ik melden dat internationale voorbeelden van financiële zekerheid en de verschillende vormen van financiële zekerheidsstelling in 2014 door de Raad voor leefomgeving en infrastructuur (Rli) op verzoek van het kabinet in beeld zijn gebracht. In haar advies "Milieuschade verhalen" worden enkele internationale voorbeelden van verzekering tegen milieuschade genoemd, zoals het waarborgfonds de Offshore Pollution Liability Association (OPOL), en de "protection and indemnity clubs" (P&I clubs), een bedrijvenpool van rederijen voor dekking van het risico van olievervuiling bij een incident op zee.

In opdracht van de Europese Commissie zijn in het kader van de implementatie van de richtlijn milieuaansprakelijkheid¹ enkele studies verricht waarbij financiële zekerheid aan de orde kwam. Hieruit blijkt dat ruim een kwart van de Lidstaten in het kader van die richtlijn een verplichting kent tot het stellen van financiële zekerheid voor milieuschade². Het gaat dan in ieder geval om (een deel van de) activiteiten genoemd in bijlage III bij de richtlijn milieuaansprakelijkheid. Voor zover bekend is het aantal Lidstaten waarin financiële zekerheid wordt opgelegd voor schade aan het milieu als gevolg van één of meer activiteiten inmiddels meer, namelijk tenminste de helft van alle Lidstaten waaronder Nederland. Financiële zekerheid kent verschillende vormen, bijvoorbeeld een verzekering, bankgarantie, hypotheek, en fonds. De gehanteerde vormen voor financiële zekerheid in de verschillende Lidstaten blijken divers, doorgaans zijn meerdere vormen toegestaan. De Rli heeft in haar advies "Milieuschade verhalen" ten aanzien van de vorm van de financiële zekerheid geadviseerd deze niet voor te schrijven, maar over te laten aan bedrijf en bevoegd gezag. Dit advies is overgenomen in de regelgeving ten aanzien van majeure risicobedrijven.

Voor het eerste deel van de motie Ziengs inzake effectiviteit van toezicht en handhaving geldt dat de afgelopen jaren er verschillende slagen gemaakt zijn die zowel de vergunningverlening als het toezicht en de handhaving op Brzo³-bedrijven verder verbeteren. Een belangrijke slag is het tot stand komen van zes specialistische Brzo-omgevingsdiensten voor de uitvoering van de Vergunningverlening, Toezicht en Handavings (VTH)-taken bij majeure risicobedrijven. Brzo-omgevingsdiensten maken onderdeel uit van een relatief jong stelsel (vanaf circa 2012/2013). Op basis van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) geldt een verplichting om onderdelen met betrekking tot de kwaliteit van de uitvoering van de VTH-taken (waaronder Brzo) tweejaarlijks te onderzoeken. Het meest recente onderzoek is op 6 juli 2017 aan de Tweede Kamer aangeboden⁴. In 2019 vindt hierover het volgende onderzoek plaats en zullen aspecten van de effectiviteit van het toezicht en handhaving in relatie tot kwaliteit van de uitvoering bij o.a. Brzo-bedrijven in beeld gebracht worden. Daarnaast is de samenwerking verder verbeterd tussen de drie kerntoezichthouders en de kring daaromheen door de vorming van het samenwerkingsverband BRZO+.

- Ad. 3 De motie Van Eijs vraagt om een efficiënte uitwisseling van informatie en expertise tussen bevoegde gezagen. In de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) is bepaald dat er onder andere informatie uitgewisseld moet worden tussen bevoegde gezagen voor de VTH-basistaken belegd bij omgevingsdiensten. Door aan te sluiten op de ICT-tool Inspectieview Milieu wordt voldaan aan deze verplichting. Inmiddels zijn 14 van de 29 omgevingsdiensten aangesloten en volgen er nog vijf dit jaar. De ILT is in overleg met de overige omgevingsdiensten over aansluiting bij de Inspectieview Milieu. Dat gebeurt in fases. Ook andere inspectiepartijen zijn aangesloten op Inspectieview Milieu. Om het systeem te optimaliseren wordt door de ILT gewerkt aan nieuwe versie van Inspectieview Milieu waarvoor inmiddels een herziene Privacy Impact Assessment (Gegevensbeschermingseffect-beoordeling) is gemaakt.
- Daarnaast wordt via het Kennisnet van Omgevingsdienst NL door een twintigtal kennisplatforms informatie en expertise op een zo efficiënt mogelijke wijze gedeeld tussen alle professionals die werken bij een omgevingsdienst of een daarmee samenwerkende overheidsinstantie waaronder provincies.

¹ Richtlijn 2004/35/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 april 2004 betreffende milieuaansprakelijkheid met betrekking tot het voorkomen en herstellen van milieuschade

² Het begrip "milieuschade" is in de richtlijn specifiek gedefinieerd.

³ Besluit risico's zware ongevallen 2015

⁴ Kamerstuk 33 118, nr. 96

Tot slot wordt expertise gebundeld in de 29 omgevingsdiensten en vindt uitwisseling plaats via samenwerkingsorganisaties zoals Omgevingsdienst NL en BRZO+.

- Ad. 4 De motie Wassenberg gaat over de vraag of het mogelijk is om onderzoekskosten te verhalen op bedrijven, in casu Dupont en Chemours, die het milieu vervuilen. Er zijn twee routes die tot kostenverhaal door de overheid kunnen leiden, de bestuursrechtelijke en de privaatrechtelijke route. Hieronder schets ik beide routes.

Bestuursrechtelijke route

In de Wet milieubeheer (Wm) is in titel 17.2 voorzien in een regeling voor het verhalen van kosten op bedrijven, indien er sprake is van (dreigende) milieuschade.

In algemene zin dient aangetoond te worden dat er sprake is van "milieuschade" in de zin van de wet en dat er sprake is van gemaakte kosten die onder de definitie in de Wm vallen.

Hieronder kunnen ook onderzoekskosten vallen, bijvoorbeeld uitgaven die gedaan zijn voor het verzamelen van gegevens. Het bestuursorgaan dat het bevoegd gezag is voor de inrichting of voor de plaats waar de schade optreedt (bodem, water) is ook bevoegd om herstelmaatregelen te (laten) treffen en is verplicht om de kosten hiervan te verhalen op de veroorzaker, conform het beginsel "de vervuiler betaalt".

Een uitgebreide handreiking voor de toepassing van titel 17.2 Wm is ook te vinden op de website van InfoMil.⁵

In het specifieke geval van de bedrijven DuPont en Chemours, waar de motie op ziet, is het aannemelijk dat, als er sprake is van milieuschade in de zin van de wet, deze veroorzaakt zal zijn door een activiteit binnen een inrichting die vergunningplichtig is. In dat geval stelt de Wm dat het aan het Wabo-bevoegd gezag voor deze inrichting is om te bezien of kostenverhaal aan de orde is.

Privaatrechtelijke route

Omdat titel 17.2 Wm voorziet in een volledig uitgewerkte publiekrechtelijke regeling voor het verhalen van kosten bij milieuschade of een onmiddellijke dreiging daarvan, staat de privaatrechtelijke weg niet open voor de overheid. Deze route, waarbij een vordering wordt ingesteld vanwege een onrechtmatige daad, is wel open voor het verhalen van schade of kosten die niet onder de Wm vallen. Te denken valt hier met name aan schade die niet onder de definitie van "milieuschade" valt zoals bepaald de Wm.

⁵ [https://www.infomil.nl/onderwerpen/integrale/wet-milieubeheer/\(hst-17-2\)/](https://www.infomil.nl/onderwerpen/integrale/wet-milieubeheer/(hst-17-2)/)